

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ГРОМАДСЬКІ РАДИ ЯК ФОРМА ВЛАДНО-ГРОМАДСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ»

Студентки 4 курсу, 13 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Шаровар Ксенії
Вячеславівни

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент

Головня
Юлія Ігорівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

Головня
Юлія Ігорівна

Київ 2022

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую
Зав. кафедри

« 01 » грудня 202_ р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентів Шаровар Ксенії Вячеславівні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«Громадські ради як форма владно-громадської взаємодії на місцевому рівні»**

Затверджена наказом ректора від « 26 » листопада 2021 р. № 3884

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 05.06.2022 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): розробити комплекс заходів щодо сприяння розвитку та ефективності громадських рад на місцевому рівні.

Об'єкт дослідження: процес владно-громадської взаємодії на місцевому рівні.

Предмет дослідження: теоретичні та практичні засади діяльності громадських рад як форми владно-громадської взаємодії на місцевому рівні.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОЦІНЮВАННЯ ВЛАДНО-ГРОМАДСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1.1. Сучасний стан діяльності громадських рад в Україні

1.2. Проблеми взаємодії влади і громадян на місцевому рівні

РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ І ГРОМАДЯН

2.1. Напрями удосконалення процесу взаємодії влади і громадян

2.2. Розроблення комплексу заходів щодо сприяння розвитку та ефективності громадських рад на місцевому рівні

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи(проекту)	Строк виконання етапів роботи	
	за планом	фактично
Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 20.11.2021	20.11.2021
Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 05.01.2022	05.01.2022
Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.03.2022	20.03.2022
Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.04.2022	20.04.2022
Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедру	До 23.05.2022	23.05.2022
Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 01.06.2022	01.06.2022
Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	01-05.06.2022	01-05.06.2022
Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 10.06.2022	10.06.2022
Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «01» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент Шаровар К.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи(проекту):

Випускна кваліфікаційна робота Шаровар К.В. на тему: «Громадські ради як форма владно-громадської взаємодії на місцевому рівні» відповідає темі та носить актуальний характер. Автором опрацьовано значний масив вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел, що дало змогу розкрити сутність заявленої теми.

У першому розділі автором проаналізовано сучасний стан діяльності громадських рад в Україні та визначені проблеми взаємодії влади і громадян на місцевому рівні.

Другий розділ ВКР присвячено удосконалення процесу взаємодії влади

і громадян. Заслуговує на увагу запропонований автором комплекс заходів щодо сприяння розвитку та ефективності громадських рад на місцевому рівні.

Зміст та структура роботи розкривають тему, робота виконана відповідно до вимог та рекомендована до захисту з позитивною оцінкою, а її автор Шаровар К. В. заслуговує на присвоєння ступеня бакалавр зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна
(ПІБ, підпис, дата)

1. Висновок про випускню кваліфікаційну роботу (проект):
Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Шаровар К.В.
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна
(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна
(підпис, прізвище, ініціали)

« 10 » червня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОЦІНЮВАННЯ ВЛАДНО-ГРОМАДСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....	5
1.1. Сучасний стан діяльності громадських рад в Україні.....	5
1.2. Проблеми взаємодії влади і громадян на місцевому рівні.....	10
РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ І ГРОМАДЯН.....	16
2.1. Напрями удосконалення процесу взаємодії влади і громадян	16
2.2. Розроблення комплексу заходів щодо сприяння розвитку та ефективності громадських рад на місцевому рівні.....	21
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30
ДОДАТКИ.....	34

ВСТУП

Актуальність дослідження. Створення сприятливих умов для становлення в Україні громадянського суспільства, запровадження дієвого механізму взаємодії його інститутів з органами влади, орієнтованого на досягнення європейських стандартів належного врядування, передбачає забезпечення та захист прав і свобод людини й громадянина, формування дієвої державної політики на центральному, регіональному і місцевому рівнях.

Численні зміни, які відбуваються останніми роками в українському суспільстві, пов'язані з назрілою та необхідною складовою демократичної модернізації – забезпеченням адекватного рівня функціональної взаємодії між владою та громадою.

Демократичне державотворення в Україні серед своїх ключових параметрів передбачає розбудову системи публічної комунікації держави та суспільства, механізмів зворотного зв'язку, що надають можливості органам влади оперативно реагувати на проблеми громадян, забезпечувати їх законні права та інтереси. Одним з таких механізмів є інститут звернень громадян, що в сучасному світі виступає як релевантний інструмент впливу громадянського суспільства на публічну владу, можливість участі громадян у процесах підготовки та прийняття державно-управлінських рішень та управлінні державними справами.

Мета роботи – розробити комплекс заходів щодо сприяння розвитку та ефективності громадських рад на місцевому рівні.

Означена мета передбачає вирішення таких завдань:

- з'ясувати сучасний стан діяльності громадських рад в Україні;
- визначити проблеми взаємодії влади і громадян на прикладі районної державної адміністрації;
- визначити напрями удосконалення процесу взаємодії влади і громадян;
- розробити комплекс заходів щодо сприяння розвитку та ефективності громадських рад на місцевому рівні.

Об'єктом дослідження виступає процес владно-громадської взаємодії на місцевому рівні.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади діяльності громадських рад як форми владно-громадської взаємодії на місцевому рівні.

Для вирішення визначених завдань, у процесі дослідження використано загальнонаукові (діалектичний матеріалізм, аналіз і синтез) і спеціальні методи пізнання (метод порівняльного правознавства, формально-логічний, системно-структурний, метод тлумачення, формально-юридичний). Використання цих методів в сукупності дозволить здійснити усебічний, комплексний аналіз предмета дослідження, зробити теоретичні узагальнення, сформулювати практичні рекомендації і висновки.

Вагомий внесок у розроблення методології взаємодії держави та об'єднань громадян зробили дослідники: Т. Гаталяк [3], А. Сімонян [8], М. Алкун [9], А. Крупник [14], О. Ярославський [15], С. Малаш [22], Ш. Арнштейн [28], Т. Бутирська [29], І. Кресіна [30], А. Ульченко [32] та ін.

Структура роботи. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (35 найменувань). Основний обсяг роботи 42 сторінки. Робота містить 3 рисунка, 2 таблиці.

РОЗДІЛ 1. ОЦІНЮВАННЯ ВЛАДНО-ГРОМАДСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1.1. Сучасний стан діяльності громадських рад в Україні

Відповідно до статті 1 Конституції Україна є демократична держава. Характеристикою демократичного державного управління є залучення до процесу формування та реалізації державної політики громадськості. Це положення розвивається у статті 38 Конституції України: «Громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами». Зазначимо, що однією з форм такої участі громадян є громадські ради [1].

Процес створення громадських рад при органах виконавчої влади в Україні був достатньо тривалим. Так, їх створення передбачалося ще Постановою Кабінету Міністрів України «Про додаткові заходи щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 26 листопада 2009 р. № 1302 [2]. Проте Указ Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 9 грудня 2010 р. № 1085 вніс у процес створення громадських рад певні корективи: створення громадських рад при більшості міністерств та інших центральних органах виконавчої влади передбачалося дещо пізніше [3]. 3 листопада 2010 р. була прийнята Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» № 996, якою було передбачено проведення протягом трьох місяців установчих зборів за участю інститутів громадянського суспільства для утворення громадських рад при центральних і місцевих органах виконавчої влади та забезпечення їх функціонування [4].

Система діючих громадських рад є достатньо розгалуженою, тому варто здійснити їх класифікацію за критерієм органу, при якому функціонує громадська рада (рис. 1.1).

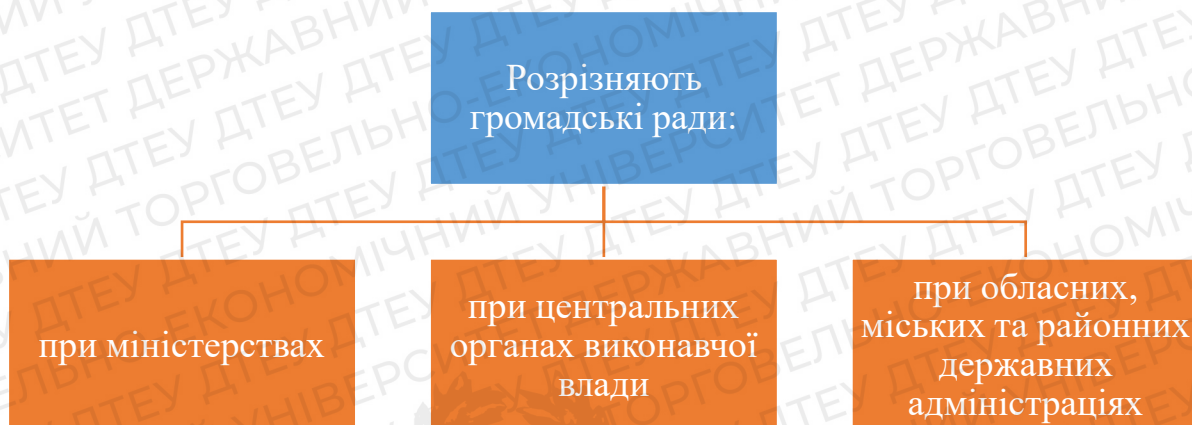

Рис.1.1 Види громадських рад

Джерело[5]

Громадські ради при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади є тимчасовим консультативно-дорадчим органом, утвореним для сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної, регіональної політики. На офіційних сайтах виконавчих органів викладено чимало протоколів установчих зборів, у тому числі дистанційних. Особливу увагу при створенні громадських рад мають антикорупційні органи, наприклад, Національне антикорупційне бюро України (далі - НАБУ). У них є свої особливості, наприклад, внутрішні чіткі вимоги до кандидатів цієї громадської ради.

У НАБУ існує Рада громадського контролю, яку створили для забезпечення прозорості роботи і моніторингу громадськості за діяльністю організації. Механізм обрання відрізняється: тут щороку проводиться інтернет-голосування.

Схожий принцип та мета і в Державного бюро розслідувань, тут Раду громадського контролю також обирають за допомогою онлайн-голосування.

Є громадська рада і в Національному агентстві з питань запобігання корупції (далі - НАЗК) та в Агентстві з пошуку та менеджменту активів (далі -

АРМА). Їхня діяльність також визначається положенням цих органів та відповідає загальному визначенню громадських рад [5].

Секретаріатом Кабінету Міністрів проаналізовано інформацію 89 органів виконавчої влади (19 міністерств, 45 інших ЦОВВ, 24 обласних, Київської міської держадміністрацій) про їх взаємодію протягом 2021 року з громадськими радами (рис.1.2), утвореними відповідно до постанови Кабінету Міністрів від 3 листопада 2010 року № 996. Інформація про громадські ради (ради громадського контролю) при НАЗК, АРМА не аналізувалася, оскільки їх діяльність здійснюється відповідно до спеціальних законів України.

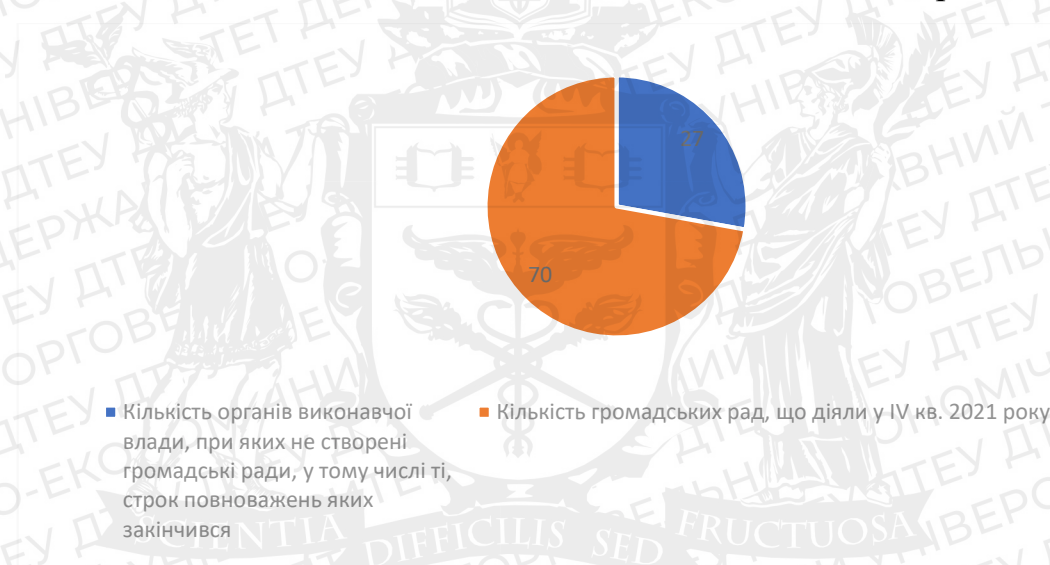

Рис. 1.2 Кількість громадських рад у 2021 року

Джерело[6]

Станом на кінець 2021 року громадські ради діяли при 70 органах виконавчої влади:

- 12 міністерствах (крім Мінагрополітики, Міністерства внутрішніх справ, Мінінфраструктури, Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства охорони здоров'я, Мінекономіки, Мінреінтеграції, Мінрегіону);
- 36 інших ЦОВВ (крім Укртрансбезпеки, Держенергонагляду, Держрезерву, Державного агентства розвитку туризму, Державної інспекції архітектури та містобудування України, Антимонопольного комітету,

Держмистецтв, Нацполіції, Українського інституту національної пам'яті, Національної комісії зі стандартів державної мови, Фонду державного майна та низки новоутворених органів);

- 21 обласній та Київській міській держадміністраціях (крім Дніпропетровської, Житомирської та Запорізької облдержадміністрацій).

Протягом 2021 року відбулися установчі збори з формування складу громадських рад при 11 органах виконавчої влади (Мінагрополітики, Мінстратегпромі, Мінфіні, Мін'юсті, ДСНС, Держводагентстві, Укрінфрапроекті, Державній службі України з етнополітики та свободи совісті, Держкомтелерадіо, Дніпропетровській та Донецькій облдержадміністраціях). Також протягом звітного періоду здійснювали підготовку до проведення установчих зборів з формування складу громадської ради МВС, Мінреінтеграції, МОЗ, Державної податкової служби, Держмистецтв, Держгеокадастр та Тернопільська обласна держадміністрація. При підготовці інформації враховано, що при Мінінфраструктури та Житомирській облдержадміністрації громадські ради не функціонують через відповідні рішення судових органів, а повноваження громадської ради при Держрезерві припинені достроково у травні 2021 року [6].

У Деснянському районі міста Києва постійно спрямована робота на інформаційне забезпечення здійснення внутрішньої політики держави в районі, відкритості у діяльності органів влади, реалізації конституційних прав громадян на інформацію, сприяння розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями, політичними партіями, об'єднаннями громадян.

Особлива увага при обговоренні та прийнятті рішень щодо актуальних питань розвитку району спрямовується на взаємодію з Громадською радою при Деснянській районній в місті Києві державній адміністрації (далі – Деснянська РДА), з представниками органів самоорганізації населення, громадськими організаціями, ініціативними групами району. Близько 100 громадських організацій тісно співпрацюють зі структурними підрозділами Деснянської

РДА та активно беруть участь у життєдіяльності району. З метою налагодження ефективного діалогу між владою та громадою для вирішення актуальних питань життєдіяльності району та інших питань Деснянська РДА постійно співпрацює з Громадською радою [7].

Варто зауважити, що положення щодо діяльності громадських рад приймається локально, тобто в кожному органі, при якому організовують громадську раду.

Аби долучитися до будь-якої ради, потрібно бути у складі зареєстрованих громадських об'єднань, релігійних, благодійних організацій, творчих чи професійних спілок, асоціацій, засобів масової інформації. В оновленій постанові тепер йдеться про те, що потенційні кандидати до громадської ради протягом останнього пів року повинні займатися схожою за темою чи завданнями до громади діяльністю. Така політика значно посилює контроль до відбору кандидатів щодо уникнення псевдоактивістів чи псевдоорганізацій та лобіювання власних інтересів [5].

Поняття «інструменти роботи громадських рад», на нашу думку, можна визначити як комплекс дій, які використовуються громадською радою та її членами для здійснення ними своїх функцій і реалізації завдань. До таких інструментів роботи, зокрема, можна віднести громадський контроль, громадську експертизу, громадську антикорупційну експертизу, зовнішні комунікації, просвітництво(дод. А) [8].

Таким чином, на громадські ради при органах виконавчої влади, згідно із чинним законодавством, покладено виконання беззаперечно важливого завдання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики. Проте в зв'язку з відносно новим методом взаємодії влади і громади, такий як започаткування громадських рад, стає нагальною потреба підвищення ефективності їх діяльності.

1.2. Проблеми взаємодії влади і громадян на місцевому рівні

Проблема громадянського суспільства та його взаємодії з органами державної влади в процесах реалізації публічної влади сьогодні – одна з центральних в політичній та державно-управлінській науці. Очевидно, що її актуальність спричинена складними і досить суперечливими трансформаціями відносин в перехідних суспільствах, до яких належить і Україна [9].

01 липня 2021 року було проведено установчі збори з формування складу Громадської ради при Деснянській РДА. Цьому передувало три місяці кропіткої роботи Ініціативної групи з підготовки установчих зборів для формування складу Громадської ради при Деснянській РДА (розпорядження Деснянської райдержадміністрації від 30.04.2021 № 230).

Розпорядженням Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації від 27.07.2021 № 462 (дод. Б) було затверджено новий склад Громадської ради у кількості 35 уповноважених представників інститутів громадянського суспільства [10].

Прийняття розпорядження забезпечує ефективне виконання завдань, передбачених у відповідних нормативних актах, дає змогу залучити громадськість до участі в управлінні державними справами, надає можливість для вільного доступу до інформації про діяльність Деснянської РДА також забезпечує відкритість та прозорість діяльності Деснянської РДА.

З метою забезпечення оперативного та всебічного висвітлення інформації щодо діяльності Деснянської РДА, її структурних підрозділів, територіальних органів міністерств, відомств Деснянського району міста Києва та налагодження ефективної взаємодії влади з інститутами громадянського суспільства здійснюється щоденне наповнення інтернет-порталу Деснянської РДА у складі офіційного порталу Києва – <http://desn.kievcity.gov.ua> (за 2021 рік більше 4 тис. інформаційних повідомлень) та веб-сайті Деснянської РДА (<http://desn.gov.ua/>) регулярно розміщуються інформаційні матеріали. Окрім цього у соціальній мережі Facebook створена сторінка «Громадська рада

Деснянського району» (<https://www.facebook.com/gromrada.desn>), на якій постійно оприлюднюється інформація про діяльність Громадської ради, відеозаписи засідань та звернень [11].

Гострі проблемні питання, які надходять до Громадської ради при Деснянській РДА або ж навпаки до Деснянської РДА (будівництво, облаштування території, соціально-економічні, питання благоустрою) обговорюються на спільних нарадах, комісіях райдержадміністрації та засіданнях Громадської ради. Рішення завжди приймається з урахуванням думки громадськості, яку висловлюють присутні представники Громадської ради при Деснянській РДА [12].

Протягом 2021 року Громадською радою при Деснянській РДА було проведено більш ніж 25 соціальних заходів спрямованих на допомогу соціально незахищених верств населення по запобіганню поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, та понад 15 нарад з розгляду проблем життєдіяльності району.

На засіданнях Громадської ради піднімалися актуальні питання:

- територіальна оборона та цивільний захист;
- виконання резолюції круглого столу «Безпечний район - безпечна столиця»;
- створення робочої групи «З запобігання розповсюдження наркотичних засобів», виконання резолюції Меморандуму з МДО «ЛЮДИ» Верховної Ради України;
- «Екологія столиці – складова здоров'я киян» [13].

В сучасних умовах до основних проблем взаємодії влади і громадян можна віднести:

1. низький фаховий рівень членів громадських рад, а отже брак їх авторитету для органу влади;
2. неналежне фінансове, матеріально-технічне та організаційне забезпечення громадських рад, що не дозволяє їм нормально виконувати свої функції;

3. необов'язковість рішень громадських рад для державних органів, що приводить зазвичай до ігнорування цих рішень;
4. обмеження доступу громадських рад до офіційних інформаційних джерел, що робить неможливою їхню участь в державному управлінні;
5. некомпетентність працівників державних органів, їх необізнаність з можливостями й особливостями функціонування громадських рад;
6. нестача працівників у державних органах для виконання функцій спілкування з громадськістю;
7. неналежне планування діяльності рад, які не можуть працювати у звичному для органів влади режимі “сьогодні на вчора”;
8. неготовність членів громадських рад узгоджувати між собою свої позиції на основі компромісу;
9. низька прозорість діяльності самих громадських рад [14].

Громадські ради відіграють значну роль у суспільно-політичному житті держави, оскільки виконують низку надважливих функцій (табл. 1.1). Слід зазначити, що головними функціями громадських рад є:

- 1) експертна;
- 2) комунікативна;
- 3) контролююча;
- 4) консультативна [15].

Таблиця 1.1

Характеристика функцій громадських рад

№ з/п	Функція	Вид діяльності громадських рад відповідно до функції
1	Експертна	• подає органу обов'язкові для розгляду пропозиції щодо підготовки проектів нормативно-правових актів з питань формування та реалізації державної політики у відповідній сфері;
2	Комунікативна	• інформує в обов'язковому порядку громадськість про свою діяльність, прийняті рішення та їх виконання на офіційному веб-сайті органу та в інший прийнятний спосіб; • збирає, узагальнює та подає органу інформацію про пропозиції ІГС щодо вирішення питань, які мають важливе суспільне значення; • організовує публічні заходи для обговорення актуальних питань розвитку галузі чи адміністративно-територіальної одиниці; • готує та оприлюднює щорічний звіт про свою діяльність.
3	Контролююча	• проводить відповідно до законодавства громадську експертизу та громадську антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів; • здійснює громадський контроль за врахуванням органом пропозицій та зауважень громадськості, а також дотриманням ним нормативно-правових актів, спрямованих на запобігання та протидію корупції;
4	Консультативна	• готує та подає органу виконавчої влади, при якому вона утворена, пропозиції до орієнтовного плану проведення консультацій з громадськістю, а також щодо проведення консультацій, не передбачених таким планом; • готує та подає органу пропозиції щодо організації консультацій з громадськістю.

Джерело [15]

Призначення громадських рад – бути ефективним механізмом впливу громадськості на вироблення державної політики у певній сфері, галузі, додатковим експертно-інформаційним ресурсом відповідного органу виконавчої влади. Необхідними умовами результативної діяльності громадських рад є, по-перше, прагнення влади забезпечити стабільність у відносинах із суспільством через розуміння його потреб та постійний діалог із ним, а, по-друге, спроможність організованої громадськості доносити,

представляти та відстоювати власні інтереси у відносинах з органами виконавчої влади, надавати аналітичну та експертну допомогу цим органам.

Результати роботи громадських рад зображені на рис.1.3.

Рис.1.3 Результати роботи громадських рад

Джерело: побудовано автором

Від самого початку російського вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року Громадська рада при Деснянській РДА прийняла рішення переключити свою роботу з різнопланових напрямків та сконцентрувати усю увагу на більш болючі питання, які потрібно було вирішувати у складний час для країни, столиці та, зокрема, Деснянський район міста Києва. Було створено Громадський центр соціально-гуманітарної допомоги Деснянського району м. Києва, очолив його І-й заступник голови Громадської ради – Шкулій Євгеній Валерійович. Центр об'єднав представників Громадської ради при Деснянській районній в місті Києві державній адміністрації та активних громадських діячів та мешканців району.

Мета центру зменшення наслідків гуманітарної катастрофи в районі, надання допомоги мешканцям району, біженцям та нужденним [16].

Воєнний час згуртував усіх, влада та громада активно почали співпрацювати без нюансів, спільні проблеми об'єднали та консолідували в одному напрямку - боротьбі проти ворога на усіх фронтах.

На даний час Громадська рада при Деснянській РДА та Деснянська районна в місті Києві державна адміністрація спільно реалізують громадські пропозиції та виконавчу владу на території району для збереження позитивної динаміки розвитку та покращення рівня життя населення району.

Конструктивність, організованість та ініціативність Громадської ради району сприяє більш ефективній роботі Деснянської райдержадміністрації, адже найвища інстанція у рішеннях, які приймаються, є люди.

Тож наразі для України є типовою ситуація, коли представники громади перебувають у стані конфронтації з владою. Основними чинниками такого стану є:

- взаємна недовіра між громадою та владою;
- відсутність налагодженого обміну інформацією між владою і громадськістю;
- відсутність усталених традицій і партнерських взаємин влади й громади у процесах прийняття управлінських рішень, розв'язання конфліктів та можливих суперечок і досягнення консенсусу заради розвитку;
- відсутність достатніх знань та інформації про сучасні механізми й форми соціального партнерства у членів громади;
- громадська апатія й пасивність, відсутність довгострокових життєвих планів [17].

РОЗДІЛ 2

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ І ГРОМАДЯН

2.1 Напрями удосконалення процесу взаємодії влади і громадян

З метою створення сприятливих умов для розвитку в суспільстві громадської ініціативи та самоорганізації, формування та діяльності інститутів громадянського суспільства, налагодження партнерської взаємодії між ними та органами державної влади було затверджено Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки.

Окремі завдання, пов'язані з розвитком громадянського суспільства, відображені у тому числі в Національній стратегії у сфері прав людини, затвердженій Указом Президента України 24 березня 2021 року № 119, Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 695, Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 року № 710-р [31].

Національна стратегія розвитку громадянського суспільства на 2021-2026 роки (далі - Стратегія) спрямована на визначення комплексу взаємопов'язаних стратегічних завдань діяльності держави у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства до 2026 року. Принципи стратегії узагальнені у табл. 2.1.

Фахівці-експерти наголошують на тому, що нині взаємодія органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськістю у формуванні й реалізації публічної політики залишається малоефективною через недостатню прозорість діяльності цих органів та забюрократизовані процедури такої взаємодії, низький рівень взаємної довіри. З боку органів публічної влади при прийнятті управлінських рішень, мають місце випадки, коли думка громадськості (заперечення, пропозиції), висловлена на зборах, в

процесі консультацій, при проведенні громадських експертиз, громадських слухань, не враховується.

Таблиця 2.1

Характеристика принципів Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки

Принцип	Характеристика
1) самоврядності громадянського суспільства	органи державної влади, органи місцевого самоврядування поважають право громадян на самоорганізацію, утворення та участь у діяльності інститутів громадянського суспільства. Інститути громадянського суспільства вільні у визначенні своїх цілей, прийнятті рішень, провадженні діяльності, за винятком обмежень, установлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей;
2) рівності можливостей	органи державної влади, органи місцевого самоврядування створюють рівні можливості для реалізації громадянських прав незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак;
3) участі та інклюзивності	рішення, що стосуються питань реалізації Стратегії, приймаються відповідними органами за результатами вивчення інтересів та потреб громадян, територіальних громад, інститутів громадянського суспільства, зокрема шляхом проведення публічних консультацій;
4) партнерства	органи державної влади, органи місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства та бізнес використовують можливості співпраці для реалізації Стратегії, досягнення позитивних змін у суспільстві та створення публічного блага;
5) прозорості та підзвітності	інформація про реалізацію Стратегії є відкритою для громадськості та оприлюднюється на офіційних веб-сайтах органів державної влади, органів місцевого самоврядування. Це дасть можливість громадянам, інститутам громадянського суспільства, міжнародним організаціям, науковим установам, експертам брати участь у моніторингу та оцінці результатів реалізації Стратегії, надавати пропозиції щодо удосконалення відповідної роботи;
6) взаємної відповідальності усіх суб'єктів реалізації Стратегії	органи державної влади, органи місцевого самоврядування та інститути громадянського суспільства, що долучаються до реалізації Стратегії, у межах своїх повноважень, можливостей та ресурсів докладають необхідних зусиль для ефективного виконання завдань Стратегії.

Немає системності та механізму зворотного зв'язку за наслідками консультацій, наявність консультативно-дорадчих органів не завжди сприяє максимальній залученості й поінформованості громадян, а партнерство як

найвищий рівень взаємодії перебуває ще на ранніх етапах розвитку. Дослідники, проаналізувавши стан діяльності консультативно-дорадчих рад при органах публічної влади, зазначають, що “рівень ефективності їх роботи знижується внаслідок затягування процесу формування та через негативні прецеденти використання громадських рад в інтересах окремих посадових осіб та політичних сил, що суперечить їхньому функціональному призначенню та дискредитує цей формат взаємодії”. На жаль, поширення традиційних форм громадської участі у виробленні й реалізації місцевої політики здебільшого відбувається фрагментарно. Органи місцевого самоврядування фактично не забезпечують розвиток усіх форм участі жителів громад у вирішенні питань місцевого рівня. Механізми громадських слухань, загальних зборів громадян за місцем проживання, впровадження іншого досвіду безпосередньої демократії реалізуються в меншості випадків [21].

У сучасних умовах прийняття низки законодавчих актів дає підстави стверджувати про розширення правового поля для взаємодії органів виконавчої влади з громадськістю, об’єктивною є орієнтація на діалог з суспільством, дедалі активніше відбувається залучення громадськості до формування і реалізації державної політики.

Варто зазначити, що інформація органів виконавчої влади про результати консультацій з громадськістю щоквартально аналізується Секретаріатом Кабінету Міністрів України. Робота служби зі зв’язків з громадськістю в цілому стане ефективною лише за умови, коли органи державної влади, отримуючи повну інформацію про суспільну думку, будуть використовувати її у ролі органічно вбудованої частини як у процес прийняття державних рішень, так і в механізм діяльності державних органів. Проведений аналіз засвідчив, що на сьогодні більшість органів виконавчої влади забезпечили функціонування структурного підрозділу з питань взаємодії з громадськістю, його належне кадрове та матеріально-технічне забезпечення, водночас відсутня усталена практика визначення типу такого підрозділу. Переважна більшість органів виконавчої влади дотримується вимог Порядку проведення

консультацій з громадськістю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 травня 2015 р року № 996. Також здійснюється низка правових, організаційно-технічних, інформаційно-просвітницьких заходів з метою сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні, надається фінансова підтримка громадським організаціям.

Загалом сучасна українська практика відповідає вимогам, що ставляться до сучасних демократичних держав, створюючи всі необхідні передумови для самостійного вирішення громадськістю питання участі у прийнятті та реалізації рішень органів виконавчої влади. Нині Кабінет Міністрів України приділяє велику увагу налагодженню ефективної взаємодії системи органів виконавчої влади з громадськістю, керівникам центральних та місцевих органів виконавчої влади доручено посилити взаємодію з громадськістю, зокрема забезпечити регулярне проведення публічних заходів за участю керівництва органів виконавчої влади та представників інститутів громадянського суспільства (зустрічі, засідання за круглим столом, громадські слухання), та використовувати новітні інформаційно-комунікаційні технології для спілкування з громадськістю (соціальні мережі, телеграм канали, блоги, телефонні «гарячі лінії» тощо) [22].

Визначимо основні напрями вдосконалення взаємодії влади та громадськості на місцевому рівні на прикладі Деснянської РДА, а саме:

1. посилення розвитку діалогу між владою та громадянами;
2. розроблення планів взаємодії влади з громадськістю;
3. підвищення рівня професійної обізнаності державних службовців щодо взаємодії з громадськістю;
4. розроблення дієвих та чітких процедур взаємодії влади з громадськістю;
5. забезпечення обізнаності громадян про міжнародні і європейські стандарти участі громадськості у виробленні державної політики та переваги чи проблеми щодо їх дотримання;

6. здійснення моніторингу ефективності взаємодії органів публічної влади та громадськості.
7. модернізація процедур подання та розгляду електронних петицій, проведення електронних консультацій спрямованих на розвиток електронної участі громадян у виробленні державної політики;
8. активне залучення населення до управління місцевими справами та чіткого регулювання відповідних процедур [32].

За належного використання громадські ради дійсно можуть допомагати і стати ефективним і дієвим інструментом впливу громадськості на виконавчу владу. Проте для цього їхня діяльність, звісно, не повинна мати декларативний характер. У правовому полі маємо зелене світло, а отже — справа за активністю та бажанням свідомих громадян.

2.2 Розроблення комплексу заходів щодо сприяння розвитку та ефективності громадських рад на місцевому рівні

Зрозуміло, що в умовах війни, коронавірусної пандемії і політичних суперечок всі ми “на емоціях”, однак щоб долати кризи нам якраз потрібна довіра та співпраця всередині країни. Адже будь-яка успішна зміна потребує як зусиль влади (лише на цьому рівні ухвалюються рішення у правовій державі), так і підтримки суспільства разом з готовністю втілювати реформу (інакше зміни залишаться тільки на папері) [25].

Влада і громадяни мають працювати разом, аби в синергії з подвійною енергією трансформувати суспільство. “Рецепт” такої спільної роботи здається простим, але водночас необхідний, а втілювати його можна і на рівні невеличкого містечка, і в загальноукраїнських проєктах [33]:

- 1) Представникам обох секторів — і владного, й громадського — треба бути гнучкими і не боятися створювати різні формати співпраці. Від проєктів, що орієнтовані на конкретну проблему, до національних комунікаційних платформ.

- 2) Влада має бути максимально відкритою й проактивною в комунікаціях з громадським сектором.
- 3) Організаціям громадянського суспільства варто мати стратегічне бачення своєї діяльності: чітку місію, цілі та кроки, які потрібно зробити для досягнення цілей.
- 4) Як організації, так і влада повинні мати чіткий фокус на результат, який має дати їхня співпраця.
- 5) Коли планується чи розпочинається співпраця має існувати презумпція довіри до партнера.
- 6) Кожному слід бути професіоналом своєї справи: постійно розвиватися, вдосконалюватися та бути компетентним в тих питаннях, які просуває та представляє.
- 7) Бути відкритим до конструктивної критики.
- 8) При взаємних комунікаціях не забувати про повагу та критичну необхідність чути одне одного.

Також на реалізацію ініціативи «Відкритий Уряд» спрямовано проєкт Стратегії розвитку громадянської освіти на період до 2030 року. Міністерство цифрової трансформації останнім часом запустило цілу низку електронних документів, доступних через додаток «Дія». Наразі Мінцифри працює над впровадженням інструментів електронної участі. Серед них — Єдина онлайн-платформа взаємодії органів виконавчої влади та інститутів громадянського суспільства. Мета платформи — впровадження зручних онлайн-інструментів взаємодії громадськості і влади, зокрема:

- е-звернення та е-петиції;
- е-консультації;
- доступ до публічних звітів чиновників;
- електронне голосування при обранні членів громадських рад при органах влади;
- конкурси проєктів громадських організацій тощо [34].

Наразі майже в кожній людині є смартфон і доступ до інтернету, тож для більш швидкого врегулювання питань громадськості слугують боти у месенджерах Telegram та Viber. Технічний прогрес дозволить встановити зручні чат-боти, якими зможуть користуватися громадяни різного віку. Посилання та QR-коди можуть розміщати на інтернет-порталах обласних, міських та районних державних адміністрацій, а також в самих державних установах.

Вдосконалення організаційно-правового забезпечення взаємодії держави та громадянського суспільства варто здійснювати шляхом реформування організаційної структури управління на державному і місцевому рівні та посиленні ролі спільних інститутів співпраці: громадських, консультативних, координаційних, та експертних рад при органах державної влади та органах місцевого самоврядування через поширення таких форматів участі громадян як Town Hall Meeting, практики діяльності соціохабів тощо.

Town Hall Meeting є одним із тих інструментів, який може забезпечити ефективну участь громадськості і підвищити рівень довіри, дозволяє створити певний дискурс співучасті і співвідповідальності, що у свою чергу, формує довіру в суспільстві та дозволяє забезпечити співучасть і співвідповідальність суб'єктів взаємодії, що у свою чергу, формує довіру в суспільстві.

Town Hall Meeting - це неформальне публічне зібрання місцевих мешканців певної території, кваліфіковане, цілеспрямоване та результативне обговорення будь-яких конкретних питань, що становлять громадський інтерес. Формат Town Hall Meeting передбачає:

- проведення обговорення на основі декількох попередньо підготовлених сценаріїв - різних варіантів вирішення питання з одночасним відображенням на екранах позицій учасників;
- учасниками обговорення є передусім громадяни, зацікавлені у розв'язанні певної проблеми;
- експерти, політики, громадські діячі беруть участь в обговоренні на рівних засадах з пересічними громадянами;

- обговорення відбувається одночасно в малих групах (від 10 до 12 осіб);
- за кожним столом працює фасилітатор та ноуттейкер (особа, яка нотує на комп'ютері думки, висловлені учасниками);
- послідовно обговорюються всі варіанти (15-20 хвилин на один сценарій);
- занотовані думки учасників можна переглядати в режимі реального часу на екранах;
- після обговорення учасники голосують за визначення найкращого способу (сценарію) вирішення питання [35].

24 квітня 2019 року Кабінет Міністрів України постановою № 353 вніс чергові зміни до Типового положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної

Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації (далі — Типового положення), затвердженого постановою КМУ від 03.11.2010 № 996 [26].

Це вже п'ята спроба Уряду вдосконалити нормативну базу, на якій будуються взаємовідносини органів виконавчої влади з громадськими радами, що при них утворюються.

Маємо одразу зазначити, що внесені зміни дещо розширюють можливості для демократичного формування та діяльності громадських рад, перш за все, завдяки використанню електронного голосування — як при формуванні громадських рад, так і при ухваленні ними своїх рішень.

Крім того, у новому Типовому положенні більш детально прописані деякі процедури, навколо яких раніше часто виникали дискусії.

Простежується також спроба розробників посилити експертні повноваження громадських рад через визначення їх відповідних завдань, функцій та встановлення фахових критеріїв до інститутів громадянського суспільства (далі - ІГС) та їх представників, які делегуються до складу громадських рад.

Дещо конкретизована роль громадських рад у підготовці та проведенні публічних консультацій, у тому числі при формуванні регіональної політики.

Розширено також передумови для посилення комунікацій громадських рад із центральними органами виконавчої влади за рахунок залучення до цього процесу державних секретарів міністерств.

Але при всіх цих у цілому позитивних надбаннях нового Типового положення, простежується спроба авторів поправок дедалі обмежити реальні можливості громадськості брати участь у формуванні та реалізації державної політики через громадські ради. Адже деякі із запропонованих новацій суттєво обмежують демократизм формування, повноваження та свободу дій громадських рад.

Водночас дедалі більше повноважень щодо прийняття рішень у цій сфері перебирають на себе органи виконавчої влади, при яких утворюються громадські ради, одночасно із зменшенням своєї відповідальності за результати співпраці з цими радами.

На жаль, у новій редакції Типового положення не враховано і чимало корисних, на наш погляд, зауважень і пропозицій, що надходили від ІГС та незалежних експертів [27].

На завершення запропонуємо деякі заходи, які б значно покращили стан владно-громадської взаємодії:

1. Запровадити курси підвищення кваліфікації, навчальні майстер-класи та семінари для працівників органів державної влади та усього складу громадських рад, що діють при цих органах.
2. Організовувати онлайн або офлайн зустрічі громадських рад, створених при різних інституціях та регіонах, задля обміну досвідом.
3. Щоб вдосконалити прозорість та відкритість даних необхідно висвітлювати звіти, протоколи та інші документи з установчих, звітно-виборних зборів на офіційних сайтах громадських рад, створених при тих чи інших органах влади.

4. Громадська рада при Деснянській РДА має власну сторінку у Facebook, що дає можливість усім охочим бачити як, де і коли представники громадськості взаємодіють із владою. Такий досвід було б влучно перейняти й іншим громадським радам.

5. Задля привернення уваги до проблем взаємодії влади і громади, для активного залучення населення до прийняття рішень пропонуємо створити Telegram-канал, де будуть висвітлюватись всі нагальні проблеми та потреби. Також при цьому каналі є можливість ведення перемовин з пересічними громадянами для більш свідомого прийняття того чи іншого рішення за допомогою чату.

6. Наділити представників громадської ради правом для участі у засіданнях та нарадах, які проводяться органом влади та його структурними підрозділами.

7. Передбачити можливість виключення зі складу громадської ради представника ІГС у разі неналежного виконання ним функцій члена громадської ради, порушення норм етики і громадського порядку під час засідань громадської ради та її органів.

8. Також пропонується розробити механізм реалізації громадською радою функції громадського контролю і моніторингу діяльності органів виконавчої влади та підготувати методичні рекомендації для органів виконавчої влади щодо налагодження взаємодії з громадськими радами.

Ефективність взаємодії з громадськістю в органах державної влади впливає на державне управління в цілому та рівень його демократичності. Тому створення дієвої системи зв'язків з громадськістю в органах виконавчої влади є важливою умовою демократизації державного управління в Україні та наближення його до європейських стандартів ефективного урядування.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проаналізувавши діяльність громадських рад, є необхідним узагальнити наступні основні висновки.

1. Громадськість, насамперед, є рушійною силою у справах державної політики, оскільки ефективність взаємодії з громадськістю в органах державної влади впливає на державне управління в цілому та рівень його демократичності. Демократичне державотворення в Україні серед своїх ключових параметрів передбачає розбудову системи публічної комунікації держави та суспільства, механізмів зворотного зв'язку, що надають можливості органам влади оперативно реагувати на проблеми громадян, забезпечувати їх законні права та інтереси.

2. Законодавчим підґрунтям діяльності громадських рад є:

- Конституція України.
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про додаткові заходи щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 26 листопада 2009 р. № 1302.
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 р. № 996.
- Указ Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 9 грудня 2010 р. № 1085.
- Закон України «Про громадські об'єднання» від 02.11.2016 № 4572-VI.
- Указ Президента України від 26 лютого 2016 № 68/2016 «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні».
- Постанова КМУ від 24 квітня 2019 р. № 353 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996».

3. На основі проведеного аналізу процесу взаємодії влади і громадян нами було виявлено такі проблеми:

- низький фаховий рівень членів громадських рад, а отже брак їх авторитету для органу влади;
- неналежне фінансове, матеріально-технічне та організаційне забезпечення громадських рад, що не дозволяє їм нормально виконувати свої функції;
- необов'язковість рішень громадських рад для державних органів, що приводить зазвичай до ігнорування цих рішень;
- некомпетентність працівників державних органів, їх необізнаність з можливостями й особливостями функціонування громадських рад;
- нестача працівників у державних органах для виконання функцій спілкування з громадськістю;
- низька прозорість діяльності громадських рад.

4. У випускній кваліфікаційній роботі нами було досліджено діяльність громадської ради при Деснянській районній в місті Києві державній адміністрації (далі – Деснянська РДА). Гострі проблемні питання, які надходять до Громадської ради при Деснянській РДА, або ж навпаки до Деснянської РДА, обговорюються на спільних нарадах, комісіях райдержадміністрації та засіданнях Громадської ради. Рішення завжди приймається з урахуванням думки громадськості, яку висловлюють присутні представники Громадської ради при Деснянській РДА.

За результатами проведеного дослідження було виявлено, що конструктивність, організованість та ініціативність Громадської ради району сприяє більш ефективній роботі Деснянської райдержадміністрації, але потребує вдосконалення.

5. Задля покращення стану владно-громадської взаємодії нами було розроблено комплекс заходів щодо сприяння розвитку та ефективності громадських рад на місцевому рівні. В загальному необхідно провести наступне:

- 1) Запровадити курси підвищення кваліфікації, навчальні майстер-класи та семінари для працівників органів державної влади та усього складі громадських рад, що діють при цих органах.

- 2) Організовувати онлайн або офлайн зустрічі громадських рад, створених при різних інституціях та регіонах, задля обміну досвідом.
- 3) Висвітлювати звіти, протоколи та інші документи з установчих, звітно-виборних зборів на офіційних сайтах громадських рад, створених при тих чи інших органів влади.
- 4) Пропонуємо створити Telegram-канал, де будуть висвітлюватись всі нагальні проблеми та потреби. Також при цьому каналі є можливість ведення перемовин з пересічними громадянами для більш свідомого прийняття того чи іншого рішення за допомогою чату.
- 5) Наділити представників громадської ради правом для участі у засіданнях та нарадах, які проводяться органом влади та його структурними підрозділами.
- 6) Розробити механізм реалізації громадською радою функції громадського контролю і моніторингу діяльності органів виконавчої влади та підготувати методичні рекомендації для органів виконавчої влади щодо налагодження взаємодії з громадськими радами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
2. Про додаткові заходи щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листоп. 2009 р. № 1302 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1302-2009-%D0%BF>.
3. Гаталяк Т. Громадські ради: історія створення, реальний стан речей, проблеми та перспективи : текст доповіді під час Круглого столу “Створення та налагодження роботи громадських рад при органах виконавчої влади” від 14 квіт. 2011 р. / Тарас Гаталяк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gromrady.org.ua/2011/04/hromadski-rady-istoriya-stvorennnyarealnyj-stand-rechej-problemy-ta-perspektyvy/>.
4. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листоп. 2010 р. № 996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF/print1289287029742995>.
5. Сила громади: як працюють громадські ради в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/news/syla-gromady-yak-pratsyuyut-gromadski-rady-v-ukrayini/>
6. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/gromadski-radi/informacijno-analitichni-materiali>
7. Звіт про роботу Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації за I півріччя 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://desn.kyivcity.gov.ua/files/2022/3/19/1112.pdf>

8. Сімонян А. Форми та інструменти роботи громадських рад – 2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2020/2020-7-1/eppd_2020_7_1.pdf#page=169

9. Алкум М. Концепція взаємодії держави з громадянським суспільством: прикладний аспект / М. Алкум // Аспекти публічного управління. – 2018. – Т. 6. – № 10. – С. 14-20.

10. Розпорядження про затвердження нового складу Громадської ради при Деснянській районній в місті Києві державній адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://desn.kyivcity.gov.ua/files/2021/7/28/462.pdf>

11. Офіційний інтернет-портал Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://desn.kyivcity.gov.ua/>

12. Концепція розвитку Деснянського району міста Києва до 2025 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://desn.kyivcity.gov.ua/files/2020/9/10/1.pdf>

13. Звіт про роботу Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації за 2021 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://desn.kyivcity.gov.ua/files/2022/3/19/1113.pdf>

14. Крупник А.С Громадські ради в Україні: пошук найкращого формату діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://samoorg.com.ua/blog/2018/09/03/gromadski-radi-v-ukrayini-poshuk-naykrashhogo-formatu-diyalnosti/>

15. Ярославський О. Громадські ради при органах виконавчої влади: їх завдання, функції, позитивний досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.auu.org.ua/media/publications/428/files/Yaro_2017_09_22_10_59_22_395008.pdf

16. Громадський центр соціально-гуманітарної допомоги Деснянського району м. Києва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blagodiynist.tilda.ws/>

17. Громадська участь/залучення громадян. Депутатська діяльність в округах (навчальний модуль) / Олександр Сергієнко, Олег Ватаманюк. – К. : ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 92 с.

18. Громадська рада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Громадська_рада

19. Натхненний приклад: як може працювати громадська рада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.prostir.ua/?news=nathnennyj-pryklad-yak-mozhe-pratsyuvaty-hromadska-rada>

20. Взаємовідносини держави та суспільства; навч. посіб. / В.М.Алексєєв, Н.А.Липовська. – Дніпро: ГРАНІ, 2019. – 172 с.

21. Існуючі механізми співпраці органів державної влади з організаціями громадянського суспільства в контексті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні 2016-2020. – К.: – Ваїте, 2016. – 280 с. - с. 198.

22. Малаш С.М. Напрями вдосконалення взаємодії з громадськістю органів виконавчої влади / «Молодий вчений» • № 7 (47) • липень, 2017 р.

23. Громадянське суспільство України: сучасні практики та виклики розвитку : аналіт. доповідь / [Яблонський В. М., Андріученко Т. В., Бекашкіна І. Е. та ін.] ; за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко , В. М. Яблонського. – К. : НІСД, 2018. – 128 с.

24. Механізми владно-громадської взаємодії в ОТГ: успішні практики. Збірник матеріалів про досвід участі громадян в управлінні місцевими справами / Під редакцією О.Калашнікова, О.Колесников. - Кропивницький: 2018, - 28 с.

25. 8 кроків до успішної співпраці влади та громадянського суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.prostir.ua/?blogs=8-kroktiv-do-uspishnoji-spivpratsi-vlady-ta-hromadyanskoho-suspilstva>

26. Постанова КМУ від 24 квітня 2019 р. № 353 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996»

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-2019-%D0%BF#Text>
27. Крупник А.С. Чи вздовж, чи поперек? Як надалі працюватимуть громадські ради в Україні – 2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://samoorg.com.ua/blog/2019/05/14/chi-vzdovzh-chi-poperek-yak-nadali-pratsyuvatimut-gromadski-radi-v-ukrayini/>
28. Arnstein, Sherry R. "A Ladder of Citizen Participation," JAIP, Vol. 35, No. 4, July 1969, pp. 216-224
29. Бутирська Т. О. Гносеологічні проблеми пізнання природи держави / // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. - 2019. - № 2. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2019_2_3
30. Кресіна І. Держава і громадянське суспільство: проблеми взаємодії
31. Указ Президента України «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки» - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>
32. Ульченко А. М. Напрями вдосконалення взаємодії органів публічної влади та громадськості на регіональному рівні / «Інтеграція науки та практики управління в умовах соціокультурних трансформацій (20 травня 2021 року, м. Старобільськ) / : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 210 с.
33. 8 кроків до успішної співпраці влади та громадянського суспільства – 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.prostir.ua/?blogs=8-krokv-do-uspishnoji-spivpratsi-vlady-ta-hromadyanskoho-suspilstva>
34. Інструменти відкритого урядування: процес запущено – 2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://uplan.org.ua/analytics/instrumenty-vidkrytoho-uriaduvannia-protse-vladno-hromadskoi-vzaiemodii-zapushcheno/>
35. Презентація «Керівних принципів проведення міських зібрань у форматі Town Hall Meeting» - 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://parlament.org.ua/2018/06/10/prezentatsiya-kerivnyh-pryntsypiv-provedennya-miskyh-zibran-u-formati-town-hall-meeting-2/>

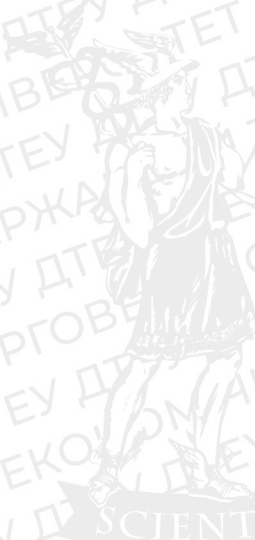
ДОДАТКИ

Додаток А

Характеристика інструментів роботи громадських рад

Інструмент роботи громадських рад	Характеристика
1. Громадський контроль	Громадський контроль є інструментом, за допомогою якого громадськість має змогу надавати оцінку органам влади щодо їхньої діяльності та виконання ними відповідних соціальних завдань. Однак, результати такого контролю мають рекомендаційний характер і можуть бути враховані органом влади. Громадський контроль містить чотири базові компоненти: 1) суб'єкт (громадяни та громадські об'єднання), 2) об'єкт (органи публічної влади, державні та комунальні підприємства, установи та організації тощо) 3) предмет (діяльність об'єктів громадського контролю з реалізації прав і свобод громадян, задоволення їхніх потреб та інтересів), 4) процедура (комплекс форм і методів здійснення громадського контролю, який залежить від його завдань, об'єкту та предмету). Громадський контроль за діяльністю того чи іншого державного органу фокусується на таких критеріях: • ефективність функціонування та діяльності відповідного органу; • результативність прийнятих рішень; • відповідність рішень суспільним потребам, викликам та очікуванням; • стабільність і послідовність діяльності; • професіоналізм, компетентність при прийнятті рішень; • виконавча дисципліна в діяльності; • відкритість та прозорість процесу прийняття управлінських рішень; • врахування позицій органів місцевого самоврядування при прийнятті рішень;

	• дотримання принципу політичної нейтральності при прийнятті рішень.
2. Громадська експертиза	Громадська експертиза передбачає проведення інститутами громадянського суспільства оцінки діяльності органів виконавчої влади, ефективності ухвалення і виконання ними рішень, підготовку пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем для їхнього урахування органами виконавчої влади у своїй роботі. Метою такої експертизи завжди є покращення державної політики в певній сфері або якості адміністративних послуг, які надаються громадянам. Результатом тієї чи іншої експертизи має бути позитивна зміна щодо проблеми, яку порушували. Предметом громадської експертизи діяльності державних органів можуть бути: а) проекти актів державних органів та їхніх посадових осіб із питань, що стосуються дотримання прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина; б) стан виконання відповідним державним органом та його посадовими особами законодавства України; в) стан виконання державними органами та їхніми посадовими особами державних та місцевих програм, що фінансуються бюджетними коштами; г) діяльність посадових осіб органів державної влади щодо виконання ними своїх посадових обов'язків; г) інша діяльність органів виконавчої влади та їхніх посадових осіб, пов'язана з виконанням функцій держави. Результати громадської експертизи надаються у форматі експертного висновку, який є офіційним документом. Експертний висновок щодо кожного конкретного питання має містити пропозиції та рекомендації як щодо розгляду питання загалом, так і щодо окремих положень проаналізованих матеріалів і документів. Отже, громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади є складником механізму демократичного управління державою.

3. Громадська антикорупційна експертиза 	Громадська антикорупційна експертиза передбачає перевірку проєктів актів на предмет наявності в них положень, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень. Така антикорупційна експертиза проводиться для запобігання виникненню передумов для вчинення корупційних правопорушень і розроблення рекомендацій щодо їхнього усунення. Як правило, антикорупційна експертиза нормативно-правових актів та їхніх проєктів проводиться інституціями громадянського суспільства та громадськими радами самостійно та в ініціативному порядку як власним коштом, так і шляхом залучення недержавного фінансування. Отже, метою громадської антикорупційної експертизи є зменшення кількості або усунення корупційно небезпечних положень у нормативно правових актах. Громадські ради мають беззаперечні переваги в здійсненні громадської антикорупційної експертизи, зокрема вони мають законодавчо передбачений спрощений доступ до проєктів нормативно-правових актів та іншої необхідної інформації. До того ж будь-яке рішення ради обов'язково має бути розглянуто органом влади. Громадські ради можуть залучати експертів для здійснення фахових антикорупційних експертиз, а їхня максимально публічна й відкрита робота надає більше можливостей бути почутими.
4. Зовнішні комунікації	Систематичне інформування громадськості, зокрема засобами масової інформації, про свою діяльність, прийняті рішення та стан їхнього виконання є обов'язковою вимогою до роботи громадських рад та передбачено законодавчо. Відсутність такого інформування й комунікації унеможливорює участь громадськості в реалізації політик органів влади. Зовнішня комунікація тієї чи іншої громадської ради має сприйматися не як формальна необхідність, а як потужний інструмент для досягнення цілей та підтримки рівня довіри від суспільства. З допомогою зовнішньої комунікації громадські ради мають можливість продемонструвати результати своєї роботи

	зацікавленим сторонам, знайти підтримку своєї діяльності, проводити моніторинг настроїв і думок, а також формувати суспільний порядок денний. Налагоджена комунікація дозволяє суспільству дізнаватися про діяльність громадських рад, володіти актуальною та важливою інформацією, передавати власні пропозиції та зауваження, а також, що є принципово важливим, впливати на політики, які проводять органи влади. Ефективними й релевантними каналами зовнішньої комунікації громадських рад можуть бути офіційні веб-сторінки, профілі в соціальних мережах та месенджерах, організація PR-заходів. Дієвим форматом зв'язків зі ЗМІ є використання прес-релізів, підготовка матеріалів для статей, колонок і блогів, поширення аналітичної інформації, інфографіки, надання фото- і відеоконтенту тощо.
5. Просвітництво	Просвітницька робота також є вкрай важливим інструментом у роботі громадської ради. Інформаційно-просвітницькі заходи для громадськості сприяють їхній участі в управлінні державними справами, активізують інтерес до процесів формування й реалізації державної, регіональної політики, формують експертне середовище в певній сфері, пояснюють особливості діяльності громадської ради. Актуальним також є проведення інформаційно-просвітницьких кампаній із метою формування в громадян правової освіти, медіаграмотності, антикорупційної культури, громадської позиції й підвищення політичної активності. Просвітницька діяльність громадської ради може реалізовуватися в акціях волонтерів, тренінгах, освітніх заходах, конференціях, симпозіумах, лекціях-зустрічах, благодійних заходах тощо. Окремим напрямом втілення просвітницької мети є розробка й розповсюдження брошур, буклетів та іншої друкованої продукції з інформаційно-просвітницьким контентом.

Джерело[8]

**ДЕСНЯНСЬКА РАЙОННА В МІСТІ КИЄВІ
ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ**

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

27.07.2021 № 462

Про затвердження складу Громадської ради
при Деснянській районній в місті Києві
державній адміністрації

Відповідно до статті 6 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», постанови Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» (зі змінами), на підставі Протоколу Установчих зборів інститутів громадянського суспільства за участю інститутів громадянського суспільства з питання обрання складу Громадської ради при Деснянській районній в місті Києві державній адміністрації від 01 липня 2021 року та з метою забезпечення участі громадськості Деснянського району міста Києва у формуванні та реалізації державної політики:

1. Затвердити склад Громадської ради при Деснянській районній в місті Києві державній адміністрації (далі – Громадська рада), що додається.
2. Визнати такими, що втратили чинність розпорядження Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації:
 - від 03 липня 2019 року № 387 «Про затвердження складу Громадської ради при Деснянській районній в місті Києві державній адміністрації»;
 - від 23 грудня 2020 року № 704 «Про внесення змін до складу Громадської ради при Деснянській районній в місті Києві державній адміністрації».
3. Організаційно-методичне забезпечення Громадської ради покласти на відділ з питань внутрішньої політики, зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації.

2

4. Відділу з питань внутрішньої політики, зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації Деснянської районної в місті Києві державної адміністрації забезпечити висвітлення інформації щодо діяльності Громадської ради в розділі «Громадська рада» на офіційному інтернет-порталі Деснянської районної в місті Києві державній адміністрації.

5. Контроль за виконанням цього розпорядження залишаю за собою,

Голова

Дмитро РАТНИКОВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження Деснянської районної
в місті Києві державної адміністрації
від «27» липня 2021 року № 462

Склад Громадської ради
при Деснянській районній в місті Києві державній адміністрації

№ п/п	Прізвище, ім'я по батькові	Повна назва інституту громадянського суспільства
1.	АНТОЩАК Оксана Вікторівна	Районна молодіжна громадська організація «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КЛУБ «ПРОМЕТЕЙ»
2.	АРАКЕЛЯН Артур Олександрович	Благодійна організація Благодійний фонд «Народні скарби»
3.	БАБАК Сергій Володимирович	Громадська організація «Апарат регулювання бізнесу та розвитку територій»
4.	БАЯНОВ В'ячеслав Расуліївич	Всеукраїнська благодійна організація «Благодійний фонд «Розквіт нації»
5.	ВЕРХМАН Юрій Якович	Громадська організація «Спорт проти наркотиків»
6.	ГАВРИЛЮК Андрій Васильович	Громадська організація «Всеукраїнська організація підтримки ЖБК та ОСББ»
7.	ГАРМІДЕР Тетяна Володимирівна	Громадська організація «Особливе життя»
8.	ГОРОБЕЦЬ Ростислав Станіславович	Громадська організація «Об'єднання споживачів «Добробут»
9.	ДОВГАЛЬ Віталій Олександрович	АСОЦІАЦІЯ «УКРАЇНСЬКА КІНО- АСОЦІАЦІЯ»
10.	ЗАБРАНСЬКИЙ Артем Віталійович	Громадська організація «НАША ОБОЛОНЬ»
11.	КОНОН Роман Сергійович	Благодійна організація «Благодійний фонд «Деснянська громада»
12.	КОРНІСНКО Василь Васильович	Благодійна організація «Благодійний фонд «Вигурівщини»
13.	КОРОЛЬ Андрій Андрійович	Громадська організація «Демократичний контроль»

14.	КОСТЕВИЧ Сергій Володимирович	Громадська організація «Військово-патріотичне об'єднання учасників бойових дій «САРМАТ»
15.	НЕЧИТАЙЛО Федір Тимофійович	Громадська організація «ДИНАМО - БОКС»
16.	НИШПОР Олег Петрович	Громадська організація «Київська міська спілка ветеранів АТО Деснянського району»
17.	ОЛЬХОВИК Ганна Миколаївна	Громадська організація «Спілка багатодітних родин «Берегиня»
18.	ПАРХОМЕНКО Євгеній Анатолійович	Громадська організація «Яро, Молодіжно-Патріотичний рух»
19.	ПЛОТНИКОВА Оксана Сергіївна	Благодійна організація «Благодійний фонд «Світ мрій»
20.	ПОЛОННИКОВ Віталій Васильович	Громадська організація «Київська міська спілка учасників АТО Деснянського району»
21.	РЕКУН Андрій Андрійович	Громадська організація «Екологічний рух «За майбутнє»
22.	РОШКО Михайло Васильович	Громадська організація «Всеукраїнське Об'єднання Учасників бойових дій Оболонського району міста Києва»
23.	СЕМЕНОВ Сергій Володимирович	Громадська організація «Антикорупційний союз України»
24.	СЕНДЕРКІН Іван Сергійович	Громадська організація «Дитячо-юнацький футбольний клуб «Титан Київ»
25.	СЛОБОДЕНКО Микола Миколайович	Благодійна організація «Благодійний фонд «Громадський центр Лісового масиву»
26.	ТКАЧЕНКО Андрій Павлович	Асоціація «Об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельних кооперативів Деснянського району міста Києва»
27.	ТРОФІМЧУК Костянтин Вікторович	Благодійна організація «Шлях до майбутнього»
28.	ТРОЦЕНКО Сергій Миколайович	Громадська організація «Комітет захисту прав людини і свободи слова»
29.	ХАРЧЕНКО Костянтин Вікторович	Благодійна організація «Благодійний фонд «Свято-Покровський»
30.	ХРУЩ Марія Ігорівна	Благодійна організація «Благодійний фонд «Деснянці єдині»

3

Продовження таблиці

31.	ЧЕРЕВКО Геннадій Миколайович	Громадська організація «Громадянський Правозахист»
32.	ШАРАПА Валентин Олексійович	Профспілка «Первинна професійна спілка «ППС»
33.	ШЕВЧУК Роман Степанович	Громадська організація «Право-захист»
34.	ШЕСТАКОВА Катерина Юріївна	Громадська організація «Асоціація Підприємств організуючих харчування у навчальних закладах»
35.	ШКУЛІЙ Свгеній Валерійович	Громадська організація «Українська федерація натурального пауерліфтингу»

Керівник апарату

Ольга МАШКІВСЬКА

SCIENTIA DIFFICILIS SED FRUCTUOSA

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу Шаровар Ксенії Вячеславівни
на тему: «Громадські ради як форма владно-громадської взаємодії на
місцевому рівні»

виконаної на здобуття ОС «Бакалавр»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
у Державному торговельно-економічному університеті

Випускна кваліфікаційна робота виконана на тему, яка є актуальною у сучасних умовах розвитку комунікації між державою та суспільством, передбачає дослідження основних проблем та перспективи вдосконалення взаємодії влади і громадян за допомогою громадських рад.

Метою дослідження є розроблення комплексу заходів щодо сприяння розвитку та ефективності громадських рад на місцевому рівні. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку посилань на використані інформаційні джерела.

Робота розкриває сучасний стан діяльності громадських рад в Україні, зокрема, в Деснянській районній в місті Києві державній адміністрації. Визначено проблеми взаємодії влади і громадян на прикладі районної державної адміністрації та запропоновано напрями удосконалення процесу владно-громадської взаємодії.

В цілому авторка виконала ґрунтовний аналіз, зроблені відповідні висновки цілком відповідають сучасній ситуації та меті дослідження. Текст викладено досить логічно, основні вимоги щодо оформлення матеріалу враховані.

При написанні випускної кваліфікаційної роботи студентка використовувала різні методи дослідження та продемонструвала вміння аналізувати і систематизувати зібрану інформацію, а також робити самостійні висновки та пропозиції.

Враховуючи все вищевикладене, вважаю, що випускна кваліфікаційна робота Шаровар Ксенії виконана відповідно до методичних вимог і заслуговує оцінку «відмінно», та рекомендується до захисту.

Рецензент

начальник відділу з питань
внутрішньої політики, зв'язків з
громадськістю та засобами масової
інформації Деснянської районної
в місті Києві державної адміністрації

Ірина Тадля

Завідувачу кафедри
публічного управління та
адміністрування
Новіковій Н.Л.

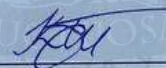
Заява

Я, Шаровар Ксенія Вячеславівна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Громадські ради як форма владно-громадської взаємодії на місцевому рівні» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах.

Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«13» серпня 2022 року

 (підпис)

Згода

Я, Шаровар Ксенія Вячеславівна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: "Громадські ради як форма владно-громадської взаємодії на місцевому рівні" несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний репозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«13» серпня 2022 року

Підпис

(Шаровар К.В.)
Прізвище, ініціали